

ними мовами, зробити інформацію доступною і насиченою для іноземних туристів. Популяризувати паломницькі маршрути, враховуючи конфесійні особливості і впроваджуючи інноваційні програми зі сприяння паломництву на державному рівні.

Література

1. Берлинский М. Краткое описание Киева, содержащее историческую перечень сего города, так же показание достопамятностей онаго / М. Берлинский. Санкт-Петербург., 1820. С.42.
2. Києво-Печерський патерик. Репр. вид. Київ: Час, 1991. С. 156.
3. Очерки истории Киево-Печерской лавры и заповедника. Киев: Радянська Україна, 1992. 288 с.
4. Поселянин Е. Богоматерь: Репр. изд. 1909 г. Киев: Феникс, 1998. 807с.
5. Пиріг Л. Український іконопис у дзеркалі філателії. Художня культура. Актуальні проблеми. 2009. Вип. 6. С. 167–173.
6. Яроцький П. Л. Релігієзнавство: навч. посіб. Київ: Кондор, 2004. 308 с.
7. Панченко С. А. Релігійний туризм в Україні: стан, потенціал, перспективи. Монографія. Київ: Автограф, 2019. 163 с.
8. Khristov T. T. Religious tourism. Moscow: Academia, 2005. 288 p.
9. Пазенок В.С. Теоретический образ туризма. К.: Альтерпрес, 2012.

References

1. Berlinskiy M. (1820). Kratkoye opisaniye Kiyeva, soderzhashcheye istoricheskuyu perechen' sego goroda, tak zhe pokazaniye dostopamyatnostey onago / M. Berlinskiy. – Sankt-Peterburg [in Russian].
2. Kyiv-Pechersk paterik (1991). Repr view. Kiev. P. 156. [in Ukrainian].
3. Essays on the history of the Kyiv-Pechersk Lavra and the reserve (1992). Kyiv: Radyanska Ukraine [in Russian].
4. Poselyanin Y. Bogomater' (1998): Repr. izd. 1909 g. Kiev: Feniks. 807 s. [in Russian].
5. Pyrig L. (2009). Ukrainian icon painting in the mirror of philately. Artistic culture. Actual problems [in Ukrainian].
6. Yarotsky P. (2004). Religious Studies: Teach. manual Kyiv: Condor. 308 p. [in Ukrainian].
7. Panchenko S. (2019). Religious tourism in Ukraine: state, potential, perspectives. Monograph. Kyiv: Autograph [in Ukrainian].
8. Khristov T. T. Religious tourism. Moscow: Academia, 2005.288 p.
9. Pazenok V. (2012). Theoretical image of tourism. K.: Al'terpres [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.12.2018 р.

УДК165.9:130.2

Савченко Анжеліка Анатоліївна
кандидат культурології,
суддя господарського суду Харківської області
ORCID 0000-0002-4875-7884
angelikasavch@gmail.com

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ

Мета роботи полягає в дослідженні соціокультурних умов, характеру, шляхів, методів і напряму формування правової культури, культурних норм і цінностей як соціокультурних механізмів формування правової культури. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні методу культурологічного аналізу, комплексного та системного підходів, що дозволило окреслити соціально-культурну проблематику правової культури в соціокультурному просторі, виокремити у ній сутнісні виміри та аспекти. **Наукова новизна** роботи полягає в обґрунтуванні культурних норм і цінностей як соціокультурних механізмів формування правової культури. **Висновки.** Правова культура є багатозначною характеристикою однієї з найважливіших сторін життя суспільства, яка містить в собі як устояні цінності, зокрема в галузі права, так і різні правові інститути та поведінкові взаємовідносини в галузі державно-правових питань. Оскільки культура проявляється насамперед у діяльності людей в різноманітних сферах суспільства, саме вона несе в собі можливість позитивних змін та ціннісних трансформацій. Отже, без впровадження домінуючих загальнолюдських культурних цінностей, цінностей самовираження жодне суспільство не має перспективи стати суспільством правової культури. Формування образу культурної людини, яка знає свої права та здатна їх використовувати та відстоювати власні інтереси, бути почутим в суспільстві та приймати активну участь в його соціокультурному житті є першочерговим завданням, вирішення якого змінить життя наступних поколінь на краще.

Ключові слова: правова культура, культура, право, цінності, соціокультурний розвиток суспільства, формування правової культури особистості.

Савченко Анжеліка Анатольевна, кандидат культурології, судья хозяйственного суда Харьковской области

Социокультурные измерения правовой культуры

Цель работы – исследовать социокультурные условия, характер, пути, методы и направления формирования правовой культуры, культурных норм и ценностей как социокультурных механизмов формирования правовой культуры. **Методология** исследования заключается в применении метода культурологического анализа, комплексного и системного подходов, что позволило обозначить социально-культурную проблематику правовой культуры в социокультурном пространстве, выделить в ней сущностные измерения и аспекты. **Научная новизна** работы заключается в обосновании культурных норм и ценностей как социокультурных механизмов формирования правовой культуры. **Выводы.** Правовая культура является многозначительной характеристикой одной из важнейших сторон жизни общества, которая содержит в себе как устоявшиеся ценности, в том числе в области права, так и разные правовые институты и поведенческие взаимоотношения в области государственно-правовых вопросов. Поскольку культура прежде всего проявляется в деятельности людей в разнообразных сферах общества, именно она несет в себе возможность позитивных изменений и ценностных трансформаций. Таким образом без внедрения доминирующих общечеловеческих культурных ценностей, ценностей самовыражения ни одно общество не имеет перспективы стать обществом развитой правовой культуры. Формирование образа культурного человека, который знает свои права и способен их использовать и отстаивать собственные интересы, быть услышанным в обществе и принимать активное участие в его социокультурной жизни является первоочередным заданием, решение которого изменит жизнь следующих поколений к лучшему.

Ключевые слова: правовая культура, культура, право, ценности, социокультурное развитие общества, формирование правовой культуры личности.

Savchenko Anzhelika, Ph.D. in Culturology, judge of the Economic Court of Kharkiv region

Socio-cultural measures of legal culture

Purpose of the article is to study the socio-cultural conditions, character, ways, methods, and direction of the formation of legal culture, cultural norms and values as socio-cultural mechanisms for the formation of legal culture. **The methodology** of the research lies in using the method of culturological analysis, complex and holistic approaches, that allows outlining the socio-cultural problematics of legal culture in the socio-cultural environment, to highlight its essential measurements and aspects. **The scientific novelty** of the paper lies in reasoning the cultural norms and values as socio-cultural mechanisms for the formation of legal culture. **Conclusions.** The article studies socio-cultural conditions, character, ways, methods, and directions of the formation of legal culture, cultural norms and values as socio-cultural mechanisms for the formation of legal culture. It is outlined that legal culture is a multi-valued characteristic of one of the most important aspects of the life of society, which includes both the settled values, including the ones in the field of law, and various legal institutions and behavioral relations in the field of state and legal issues. The author attempts to ground the cultural norms and values as socio-cultural mechanisms for the formation of legal culture.

Key words: legal culture, culture, law, values, socio-cultural development of society, the formation of the legal culture of the individual.

Актуальність теми дослідження. Відомо, що культура є якісною характеристикою людини й суспільства. Новий етап розвитку соціуму пов'язаний з формуванням і функціонуванням сучасної культури суспільства, що діалектично поєднує в собі нові та традиційні цінності. Цей процес веде до кардинальної зміни соціального, культурного, політичного, правового життя суспільства, становлення нових і трансформації старих культурно-правових інститутів. Посідаючи особливе місце в соціокультурному просторі, правова культура як складова частина людської культури відображує рівень розвитку в суспільстві культури і права загалом і безпосередньо впливає на формування суспільної свідомості та життєдіяльність людей в різних сферах. Правова культура є немислимою поза суспільством, яке формує ціннісні орієнтації, культурні та правові норми на тому або іншому етапі його розвитку, що знаходить своє відображення у рівні правової культури, що є вкрай актуальним питанням та потребує осмислення.

Багатозначність підходів до визначення поняття правової культури, її суті і специфічних характеристик, недостатність розгляду як об'єкта культурологічних досліджень викликає необхідність усебічного дослідження соціокультурних механізмів її формування, місця та ролі в соціокультурному просторі сучасності та житті людини.

Аналіз досліджень і публікацій. Правова культура та її проблеми досліджувалися відомими науковцями, зокрема, С. Алексєєвим, В. Бачиніним, А. Венгерим, П. Гуревичем, І. Голосніченко, М. Каганом, А. Козловським, В. Копейчиковим, М. Костицьким, Д. Керімовим, В. Лемак,

В. Нерсесянц, В. Сальниковим, Е. Соколовим, Т. Синюковою, О. Скакун, А. Флієром І. Яков'юк й ін. У працях науковців поняття правової культури переосмислюється, подається його нова сутність. Зокрема, В. Копейчиков вважає, що правова культура є системою правових цінностей, які відповідають рівню досягнутого суспільством правового прогресу і відображують стан свободи особи та інші найважливіші соціальні цінності [3, 140]. У межах культурологічного підходу поняття правової культури фахівцями трактується з точки зору культури – як явище, притаманне не тільки правовій сфері, а таке, що пронизує всю систему суспільних відносин, тобто культура, в даному випадку постає головним суб'єктом цього явища, а право – предикатом [4]. Таким чином виникає необхідність всебічно досліджувати соціокультурні умови, характер, шляхи, механізми, методи і напрямки формування правової свідомості та правової культури України в ході становлення нової державності.

Мета дослідження. Дослідити соціокультурні умови, характер, шляхи, методи і напрями формування правової культури, культурних норм і цінностей як соціокультурних механізмів формування правової культури.

Виклад основного матеріалу. У суспільстві головну роль відіграють закони, цінності, ідеали, ідеологічні доміанти. Особливості сьогодення свідчать про те, що право постає певним регулятором соціальних взаємовідносин. Оскільки саме людина є єдиним діючим суб'єктом права, вона у процесі життєдіяльності несе в собі певні особистісні, соціальні та культурні характеристики, які у свою чергу безпосередньо впливають на формування взаємовідносин у суспільстві й відповідно визначають рівень в ньому правової культури та її соціальну необхідність. Відповідно до цього правова культура формується на основі правових наук, культурології та соціології. Але в центрі правової культури завжди перебувають особистість, її права, інтереси, свободи і, звичайно, її обов'язки, дотримання яких є обов'язковим для всіх членів суспільства. Говорячи про правову культуру, ми маємо на увазі передусім права людини, суспільства і держави.

Питання правової культури постають найбільш актуальними у період кардинальних зрушень і суспільних трансформацій, які несуть в собі зміну пріоритетів, цінностей, нормативних установок, соціальних, політичних і правових інститутів. У суспільстві встановлюються нові правила взаємодії, змінюються способи і засоби реалізації соціальних потреб, що викликає необхідність правового регулювання цілого спектру суспільних відносин.

Наше суспільство якраз проходить подібний період. Корінні соціальні і політичні перетворення, кризи і трансформації усіх сфер життя, розшарування суспільства за матеріальною ознакою призвели до прояву в суспільстві негативних тенденцій, пов'язаних з криміналізацією багатьох явищ громадського життя сучасного суспільства. Ці тенденції визначаються як загальнокультурними, так і культурно-правовими чинниками, тому їх подолання неможливе без переорієнтації, переосмислення напрямів соціокультурного розвитку суспільства, шляхів і механізмів формування правової свідомості і правової культури, пошуку способів і методів, здатних здолати моральний і політичний нігілізм громадян, підвищити культуру особистості, рівень правосвідомості, зміцнити культурно-цивілізаційні і правові основи державності, що вимагає відповідної правової культури кожного члену суспільства.

На думку О. Ф. Скакун, правова культура є тісно пов'язаною з загальною культурою народу, ґрунтується на її засадах, відображує рівень її розвитку. Формування правової культури не є відокремленим процесом від розвитку інших видів культури – політичної, моральної, естетичної, а є комплексним процесом, який поєднує спільність завдання, яке полягає в створенні морально-правового клімату в суспільстві, що гарантував би кожній людині реальну свободу поведінки у поєднанні з відповідальністю перед суспільством, забезпечував її права, соціальну захищеність, повагу гідності, тобто поставив би людину в центр економічних, соціальних, політичних та культурних процесів [5]. При цьому важливо, щоб суспільство будувалось на принципах рівності прав кожного і гарантувало відповідний правовий захист в разі порушення будь-яких прав, наданих кожному члену суспільства незалежно від його статусу.

Зауважимо, що правова культура будується на ставленні людини і суспільства до права, уявлення про яке передається з покоління в покоління у процесі навчання, виховання, розвитку культури спілкування. Основою цих взаємовідносин є цінності, ідеали, переконання, які формуються в процесі життєдіяльності в певному культурному середовищі. Право несе в собі увесь набір людських цінностей і культурних норм, які є значимими для всіх членів суспільства, відображує увесь накопичений досвід на тому чи іншому етапі розвитку суспільства та визначає основні лінії його розвитку, створюючи захисні механізми культури. Отже, як наслідок сформовані у відповідному суспільстві правові та соціальні нормативні настанови відображають культуру суспільства в цілому і виробляють захисні механізми культури, визначаючи напрями соціокультурного розвитку суспільства. Зрештою

“Кожна правова система... є “унікальним продуктом” цілого комплексу особливих і не в останню чергу культурних чинників”[7, 41], в “кожній культурі є своє особливе правове життя, а в кожному правовому житті є своя особлива культура”[9, 5].

Отже, правова культура як результат спільної творчої діяльності багатьох поколінь людей відображає накопичені людською цивілізацією цінності на певному етапі її розвитку, що сприяє культурному розвитку суспільства, держави, цивілізації, соціальному прогресу і вдосконаленню людини. Вона завжди існує в реальності, є динамічною, тому, залежна від стану культури суспільства, сама значно впливає на існуючу дійсність. При цьому саме культура є потужним регулятором усіх соціальних змін у суспільстві, його ціннісних орієнтацій, оскільки продукує в соціокультурний простір певну систему цінностей, формуючи моральні основи суспільства, його пріоритети і зрештою правову культуру. У центрі культури завжди перебуває людина – активна і творча особистість, що взаємодіє з соціумом і навколишнім середовищем на всіх рівнях її буття. Культура не може існувати поза людиною, так само, як і людина не може існувати поза культурою – культурою певного соціуму. На думку А. А. Жигуліна культурна норма завжди є соціальною, оскільки соціальною є людська діяльність, яка нею унормована. Нормативність культури забезпечує координацію і організацію дій індивідів, які входять в єдине соціальне ціле[2].

Людина з народження перебуває в певному соціокультурному просторі. У цьому просторі сформовані устояні вірування, ідеї, правила поведінки, пріоритети, на підставі яких людина формує свій світогляд, своє життя, мислення, поведінку й культуру. Саме переконання, загальні припущення і зовнішні мотивуючі фактори відіграють визначну роль у створенні загального рівня правової культури. Відомий антрополог і соціолог з Нідерландів Гірт Хофштеде (Geert Hofstede), використовуючи аналогію з програмним забезпеченням комп'ютера, називає культуру “програмним забезпеченням розуму”, наголошуючи, що моделі або ментальні програми, за якими людина думає, відчуває і поводить, повністю або частково прищеплюються цілій групі людей, які живуть у певному соціальному середовищі. Це колективне програмування відрізняє сформовані групи людей одна від одної, тому ключовим чинником прискорення або пригнічення прогресивних змін є саме колективний досвід та культурні вірування[8]. Отже, сформовані у відповідному суспільстві культурні традиції, правила поведінки, цінності та переконання є головними для формування та розвитку правової культури відповідного суспільства.

За культурно-історичною теорією Л. Виготського, яка останнім часом набирає популярності серед науковців, мислення і дії людей є невід’ємним продуктом середовища, в якому вони формувалися одноосібно і професійно. На його думку, саме середовище, колективна поведінка впливає на формування внутрішнього процесу поведінки та є головним джерелом розвитку особистості[1, 197]. Отже, саме навколишнє середовище, цінності, вірування, переконання, які в ньому набувають розвитку, формують правову культуру відповідного соціуму, впливаючи безпосередньо на спосіб життя, поведінку, культуру людини та суспільства.

За даними програми “Всесвітнє вивчення цінностей”, масові цінності, переконання і настанови допомагають формуванню важливих політичних, соціальних, економічних та культурних феноменів [6]. Якщо ми проаналізуємо культурні цінності розвинених держав, то побачимо, що в основі цінностей самовираження, які розвинені у цих державах, завжди домінуючим є акцент на свободі вибору і рівності можливостей, розвитку індивідуальності і праві власного голосу.

Характерною ознакою людини є перетворювальна діяльність, за допомогою якої перетворюються сама людина й суспільство, що являють собою єдине ціле. Цілі та завдання, які людина ставить за мету, простір її можливостей диктує щоденний вибір тих або інших варіантів дій та думок, які формують спосіб життя людини, її мислення, світогляд, правову культуру. При цьому саме активні перетворювальні дії формують соціум, його соціальні, політичні й культурні інститути, цінності, правові та культурні норми.

Таким чином, рівень правової культури людини безпосередньо залежить від рівня її життєвої активності, ціннісних пріоритетів, використання знань, навичок спілкування та їхньої реалізації у життєдіяльності суспільства. На сучасному етапі розвитку суспільства людина, її життя, гідність, права і свободи повинні бути домінуючими соціальними цінностями, а загальнолюдські і національні цінності мають бути покладені в основу прав і свобод людини.

Слід відзначити і моральні цінності людини, які займають у правовій культурі важливе значення, оскільки саме моральність, шанобливе ставлення один до одного, взаєморозуміння і співпраця повинні бути пріоритетом розвитку суспільства розвиненої культури і становлення правової культури зокрема. Отже, головним є те, щоб дотримання тих або інших норм було викликано передусім розумінням і усвідомленням їх необхідності і важливості, а не було тільки результатом примусу і страху.

Правова культура як істинна культура в соціокультурному просторі суспільства повинна втілювати і реалізовувати в собі тільки найкраще – те, що веде шляхом розвитку і вдосконалення, сприяє зміцненню в суспільстві дисципліни, правопорядку і законності, поліпшенню життєдіяльності людей, забезпеченню гарантій захисту прав, свобод й інтересів кожної людини, які охороняє закон.

Доведено, що культурнішим є суспільство, то більш культурною є людина. І навпаки. За допомогою культури людина накопичує й відтворює досвід життєдіяльності, який проявляється в культурологічних вимірах. Взаємодіючи зі світом природи, соціумом людина відчуває на собі його вплив і своєю діяльністю впливає на нього. Отже, культура є своєрідним мостом між природою людини й середовищем її перебування, біологічним й соціальним, природним й набутих в процесі життєдіяльності людини, що веде до її еволюції.

В умовах докорінної соціокультурної трансформації усвідомлення ролі наших вірувань та переконань, як індивідуальних, так і колективних, в формуванні нашого життя, відкриває нам необмежені можливості, веде до позитивних змін. Людина має свободу волі, свободу вибору і тому постає відповідальною за своє життя, власний вибір, свої думки та дії. Отже, від того, як людина сприймає своє життя й навколишній світ, реагує на ті, чи інші обставини, у що вірить та у чому переконана, зрештою, залежить рівень показників її біологічної системи, життєдіяльність, поведінка й культура.

Формуючи переконання, вірування, які будуть домінуючими в людині або суспільстві, ми створюємо ту реальність, яка їх відображає. Від того, яка система цінностей і домінант отримує в суспільстві визнання й розвиток, залежить не тільки сьогодення, але і його майбутнє. Якщо ці домінанти спрямовуватимуться на прогрес, єдність, внутрішній розвиток та цілісність людини, взаємопов'язаність і взаємозалежність, нові покоління матимуть значно більше, ніж нині.

Ключовим фактором, який здатен внести прогресивні зміни в ту чи іншу діяльність у суспільстві є культура та правове виховання. Правове виховання є важливим та ефективним засобом формування правосвідомості людей, який передбачає здійснення за допомогою державних політичних, культурних та правових інститутів низки різноманітних заходів навчального, виховного та інформаційного характеру та вплив за допомогою культури, мистецтва, сфери освіти. Основою його має бути гармонійний розвиток, знання своїх прав і обов'язків та вміння їх відстоювати й дотримуватись, гуманізація всіх сфер життя, формування правової культури особистості тощо. При цьому особливо виділяється такий найважливіший аспект правового виховання, як наочний приклад правової культури самих державних органів і посадових осіб [2].

Отже, правова культура є багатозначною характеристикою однієї з найважливіших сторін життя суспільства, яка містить в собі як устояні цінності, зокрема в галузі права, так і різні правові інститути та поведінкові взаємовідносини в галузі державно-правових питань. Правова культура – це соціокультурний феномен, що втілює в собі здобутки суспільства в галузі культури, захисту прав та свобод людей, формує ціннісно-нормативні уявлення, які відображаються у правосвідомості людей, їхній поведінці, і відіграє в соціокультурному просторі роль нормативного орієнтира, забезпечуючи свідому культурну соціально-правову активність.

Висновок. В Україні з певною правовою незахищеністю, поділом суспільства за матеріальною ознакою, нерівними можливостями, недовірою до влади та її нездатністю повною мірою забезпечити дотримання прав та свобод своїх громадян більшою мірою розвиваються цінності виживання, а не самовираження, що негативно впливає на українське суспільство, його благополуччя, забезпечення належних умов життя кожної людини та гармонічний розвиток. Наслідком цього є правовий нігілізм громадян і відповідний цьому рівень правової культури.

Оскільки культура проявляється насамперед у діяльності людей в різноманітних сферах суспільства, саме вона несе в собі можливість позитивних змін та ціннісних трансформацій. Отже, без впровадження домінуючих загальнолюдських культурних цінностей, цінностей самовираження жодне суспільство не має перспективи стати суспільством розвиненої правової культури, оскільки таке суспільство передбачає рівність можливостей, саморозвиток, доступність, свободу вибору, правову обізнаність і захищеність, уміння й бажання відстоювати свої законні права та інтереси та очікувати зворотного від решти членів суспільства. Формування образу культурної людини, яка знає свої права і здатна їх використовувати та відстоювати власні інтереси, бути почутим в суспільстві і брати активну участь в його соціокультурному житті є першочерговим завданням, вирішення якого змінить життя наступних поколінь на краще. Але це тематика подальших досліджень.

Література

1. Выготский Л.С. Собрание сочинений в 6-ти т. Т.5 Основы дефектологии / Под редакцией Т. А. Власовой. — Москва: Педагогика, 1983. 368 с.

2. Жигулин А. А. Правовая культура личности как форма правосознания / А. А. Жигулин // Территория науки. 2012. № 3. С. 98-106.
3. Загальна теорія держави і права / за ред. акад. АПрН України, докт. юрид. наук, проф. В.В.Копейчикова. К. : Юрінком, 1997. 320 с.
4. Коваленко І. П. Правова соціалізація особистості як процес формування правової культури / І. П. Коваленко // Культура України. Вип. 32, 2011. С.110-117.
5. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник / О. Ф. Скакун; пер. з рос. Х.:Консум, 2009. 656 с.
6. Херпфер Христиан О международной научно-исследовательской программе «Всемирное изучение ценностей» и Всемирной ассоциации по изучению ценностей / Христиан Херпфер // Социология : научно-теоретический журнал. Белорусский государственный университет. 2013. № 4. С. 33-41.
7. Grossfeld B. The Strength and Weakness of Comparative Law. Oxford. 1990. P. 41.
8. Hofstede G. Cultures and organizations: Software of the mind. Boston: McGraw-Hill. 2004. P.5.
9. Kohler N. Das Recht als Kulturerscheinung, Wurtzburg. 1885. S. 5.

References

1. I.Vygotskij L.S., Vlasova T.A. (Red.) (1983). Coll. of works. Fundamentals of defectology. Moscow, Pedagogy. Vol.5, p. 197. [in Russian].
2. Zhigulin A. A. (2012). Legal culture of the person as a form of legal awareness. Territory of Science, 3, 98-106. [in Russian].
3. Kopejchikov V. V. (1997) (Eds.). Common theory of state and law. Kyiv, Yurinkom. [in Ukrainian].
4. Kovalenko I. P. (2011). Legal socialization of personality as a process of formation of legal culture. Culture of Ukraine, 32, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv. [in Ukrainian].
5. Skakun O. F. (2009). Theory of State and Law. Textbook. Kharkiv, Consum. [in Ukrainian].
6. Herpfer, Hristian (2013). About the international research program "World study of values" and the World Association for the Study of Values. Sociology. Belarusian State University, 4, 33-41. [in Belarusian].
7. Grossfeld, B (1990). The Strength and Weakness of Comparative Law. Oxford. p. 41.
8. Hofstede, G. (2004). Cultures and organizations: Software of the mind. Boston, McGraw-Hill, p.5.
9. Kohler, N. (1885). Das Recht als Kulturerscheinung, Wurtzburg. p. 5.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2019 р.

УДК 72.012.6 : 316.772.5

Тормахова Анастасія Миколаївна
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри етики, естетики та культурології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
ORCID 0000-0001-7178-850X
tormakhova@ukr.net

ВЗАЄМОДІЯ МІСТА І ВІЗУАЛЬНИХ МЕДІА-ТЕХНОЛОГІЙ КРІЗЬ ПРИЗМУ URBAN STUDIES

Мета роботи полягає в окресленні основних напрямків взаємодії архітектурного простору і медіа-технологій, висвітленні специфіки їхніх взаємовпливу та тенденцій, пов'язаних зі зміною візуального образу міста. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні аналітичного підходу стосовно питання впливу медіа на міський простір. За допомогою методу синтезу здійснено узагальнення уявлень стосовно формування нового образу міста. **Наукова новизна.** Уперше системно представлено особливості впливу медіа на формування візуального образу міста. Висвітлено специфіку проектів, що вкладаються в концепт смарт-урбанізму, який підтримується громадською організацією Future Cities Catapult. Представлено інші шляхи взаємодії технологій та архітектурного простору, як-от створення медіа фасаду та встановлення рухомої архітектури. **Висновки.** Місто є центром життя більшості населення. З розвитком технологій відбувається поступова трансформація міста, візуальний образ якого змінюється завдяки медіа. Медіа-простір постає формою унаочнення шляхів реформування міста, відбувається формування різних проектів в рамках програми Future Cities Catapult, які пов'язані зі смарт-урбанізмом. Шляхом взаємодії медіа та міського архітектурного простору виступає формування медіа-фасаду. Стирання меж, які були встановлені у класичних видах мистецтва, призводить до зміни сутнісних характеристик архітектури та перетворення її на рухому мінливу конструкцію, що відтворює парадигми запитів, наявних у сучасному суспільстві. Місто виступає як живий організм, який поступово набуває іншого візуального образу, тісно взаємодіючи з медіа-технологіями.

Ключові слова: архітектура, місто, візуальні медіа, смарт-урбанізм.